

Kokousmuistio

21.4.2023

 VN/13779/2022
 VN/13779/2022-VM-24

 Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja
 digitalisointihanke

Tutkimusjaoston kokous 3/2023

Aika 20.4.2023 klo 13.00-15.00

Paikka TEAMS

Osallistujat Soili Vasikainen, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
 Mikko Peltonen, maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja, poissa
 Ulla Äänismaa, ympäristöministeriö
 Juho Jokinen, valtioneuvoston kanslia, poissa
 Satu-Anniina Pakarinen, Suomen Akatemia
 Esa Paunula-Ontto, Innovaatiorahoituskeskus Business Finland, paikalla 13:25 asti
 Ella Bingham, Aalto yliopisto
 Matti Honkala, Lapin yliopisto, poissa
 Minna Sutela, LAB Ammattikorkeakoulu
 Anna Maria Nuutila VTT Oy
 Jutta Petäjä, Luonnonvarakeskus, poissa

Marita Virtanen, valtiovarainministeriö, asiantuntija, poissa
 Mikko Lehtonen, valtiovarainministeriö, asiantuntija
 Ulla Suomela, valtiovarainministeriö, sihteeri

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 13.00.

2 Ilmoitusasiat

Todettiin tiedossa olevat poissaolot. Jäsenmuutoksena todettiin Matti Honkalan siirtyminen toisiin tehtäviin.

3 Kokouksen esityslista

Hyväksyttiin 13.4.2023 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

4 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (3/2023 15.3.2023) muistio.

5 Jaoston tilannekatsaus ja työn eteneminen

Todettiin tiedoksi tutkimusjaoston tilannekatsaus. Jaoston kokousta varten on valmisteltu aineistot käytön valvontaan, lopputulosten arviointiin ja jakamiseen liittyvistä havainnoista. Ne pohjautuvat valtionavustushankkeessa sekä muissa jaostoissa tehtyihin havaintoihin. Loppuraportin lausuntoja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Puhelin
Telefon
Telephone
Faksi
Fax
Fax
s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

 PL 28
 00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

 0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

varten on valmisteltu toimia. Lausuntopalveluun on tehty kuvaukset ja lausuntopalvelun tekstit ovat käännettävissä.

Kaikki sidosryhmätapaamiset on pidetty, viimeisenä tavattiin yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ja Valtiontalouden tarkastusvirasto. Myöntäjille pidettiin kehittämissuositusten validointityöpaja. Siellä ehkä eniten puhututti yhteishankkeiden toteuttaminen. Muilta osin ei noussut esiin seikkoja, joilla olisi vaikutusta loppuraporttiin. Luonnos loppuraportista on ollut jaoston jäsenten kommentoitavana ja työstettävänä. Kommentit toivotaan 30.4. mennessä.

Jaoston kehittämissuosituksia ja havaintoja esitellään 27.4. hankkeen ohjausryhmälle. Jaoston loppuraportti valmistellaan lausuntokierrosta varten sekä tehdään siihen liittyviä viestinnällisiä toimia.

6 Valtionavustustoiminnan valvonta

Todettiin tiedoksi valtionavustusten valvontaa koskevat havainnot, joita on tehty valtionavustushankkeen kuntajaostossa sekä valtionavustushankkeen valvontakonseptia koskevissa haastatteluissa. Valtionavustushankkeessa valmistellaan valvontakonseptia, jonka on määrä valmistua syksyllä. Valvonta tulee nähdä laajempuna kysymyksenä kuin vain valtionavustusten käytön valvontana, josta on säädetty valtionavustuslaissa. Valvontaan liittyy viranomaisen toiminnan valvonta ja erityisesti sisäinen valvonta. Valtionavustustoiminta kytkeytyy myös osaksi finanssiahallinnollista sääntelyä ja valvontaa.

Valvontakonseptiin liittyviä havaintoja pidettiin relevantteina. Tärkeää on kiinnittää huomioita olennaisiin seikkoihin. Innovaatorahoituskeskus Business Finland ei ole omissa hankkeissaan vaatinut kuitteja. Raportteihin on laadittu tilintarkastajan lausunto ja hankkeita on tarkastettu otoksen perusteella. Tarvittaessa on tehty tarkastuksia paikan päällä. Suomen Akatemia myös vahvisti havainnot ja menettelyt. Valvonnan kokonaisuudesta ei saa tehdä liian raskasta. Tilintarkastajan lausunnot pyydetään Innovaatorahoituskeskuksessa 0,5 milj. euron hankkeista ja Akatemiassa 1 milj. euron hankkeista.

Todettiin, että saajilla on myös omia vakiintuneita käytäntöjä. Hanketarkastus on kilpailutettu. Haasteita tarkastukseen voivat tuoda puutteelliset ohjeistukset. Valtion talousarviontaloudessa käytetään erilaisia käsitteitä ja on erilaisia sääntöjä kuin mitä valtionavustuksia saavilla taloudessa on. Saajien kirjanpito perustuu kirjanpitolakiin. Ohjeistuksessa tulisi tämä ottaa huomioon. Ammattitaitoisten tilintarkastajien saatavuudessa on ollut myös haasteita. Todettiin, että hanketarkastus vaatii omaa osaamista.

7 Lopputulosten arviointi ja tulosten jakaminen

Esiteltiin muissa valtionavustushankkeen jaostoissa käsitellyjä arviointimalleja. Kuntajaoston tehtävänä oli laatia lopputulosten arviointiin liittyviä periaatteita. Kuntien toteuttamia hankkeita voidaan arvioida vaikutusketjujen perusteella. Ne ovat konkreettisempia ja kohderyhmä, jossa muutoksia halutaan aikaansaada, on tunnistettavissa. Arvioinnissa voidaan hyödyntää vaikutusketjuja tarkastelemalla millä resursseilla, millä toiminnalla ja tuotoksilla saatiin aikaan tuloksia ja vaikutuksia kohderyhmässä. Jos hankkeet on mallinnettu vaikutusketjujen muotoon arviointia, voidaan tehdä eri tasoilla; hankkeen toimijan itsearviointina, valtionavustusten myöntäjän toteuttamana arviontina hanketasolle tai koostamalla eri hankkeista saatuja tuloksia yhteen. Myös välillisiä vaikutuksia voidaan arvioida pidemmällä aikavälillä.

Henkilöhakijajaostossa todettiin, että arviointia tulee tehdä apurahajärjestelmän tasolla. Yritysjaostossa tehtyjen havaintojen perusteella arviointia on tarkoituksenmukaista tehdä tukiohjelmien tasolla. Arvioinnissa painottuu ennakkollisuus. Arviointia tulee tehdä ennen uuden tukiohjelman jatkamista tai muuttamista. Jälkikäteen arvioidaan toteutuvatko asetetut ennako-oletukset. Tarkoituksenmukaista ei ole arvioida yksittäisiä hankkeita vaan hankekokonaisuuksia.

Tutkimustoiminnan rahoittaminen myös perustuu pitkälti tutkimusohjelmiin, joille asetetaan tavoitteita. Arviointia tehdään tai tulisi tehdä ennemmin tutkimusohjelma tai rahoitusinstrumenttien tasolla. Myös rahoittajiin (Suomen Akatemia ja Innovaatorahoituskeskus Business Finland) liittyen tehdään kokonaisarviointia. Lopputulosten arviointia ei ole tarkoituksenmukaista tehdä yksittäisen hankkeen tasolla. Hankearviointia tehdään rahoituksen hakemisen yhteydessä, usein myös ulkopuolisten arvioitsijoiden toimesta.

Avustettavan toiminnan ja vaikuttavuuteen liittyviä ehtoja voidaan kirjata myös osaksi vakioehtoja, mikäli saajilta edellytetään aineistojen toimittamista hankkeiden päättymisen jälkeen. Mikäli tällaista edellytetään tutkimushankkeilta, on hyvä huomioida aikajänne ja ylipäättään mahdollisuudet aineistojen toimittamiseen.

Tarkasteltiin tiedon julkaisemiseen, jakamiseen ja levittämiseen liittyviä käytänteitä kuntajaoston työn pohjalta. Periaatteissa on samankaltaisuutta. Esimerkiksi tutkimuksen tuloksia levitetään eri keinoin. Tutkimustulosten julkaiseminen mahdollisimman korkeatasoisissa julkaisuissa on lähtökohta. Haasteena esiin nostettiin, että tulokset voivat olla saatavissa maksullisten portaalien takana. Myös avoimuuden periaate on tulosten julkaisemisessa keskeisellä sijalla.

8 Tutkimusjaoston loppuraportin tilanne ja lausuntopalvelu

Käytiin lävitse loppuraportin rakennetta. Loppuraportti on koostettu tutkimusjaostossa tehtyjen esittelyjen ja kokousaineistojen perusteella. Uusia asioita ei ole tuotu esille. Jaoston kommentointi voi keskittyä erityisesti lukuun kolme, erityiskysymykset. Kommentteja raporttiin voi lähettää erikseen sihteerille esim. tallentamalla raportin omalle koneelle ja tehden huomiot siihen. Kommentointi pyydetään tekemään 30.4. mennessä. Kommentteja käydään lävitse ja niiden perusteella tehdään muutoksia raporttiin. Kehittämisehdotuksia olisi hyvä käydä myös lävitse etukäteen. Jaoston kokouksessa 5.5. keskitytään niiden viimeistelyyn.

Tutkimusjaoston loppuraportin tavoitteena on nostaa esiin kehittämistarpeita, joita valtionapuviranomaisten olisi otettava valtionavustustoiminnan kehittämisessä huomioon, tuottaa palautetta valtionavustushankkeelle (mm. oppaiden valmisteluun) sekä digitaalisten palvelujen määrittelyyn. Tutkimusjaoston raportilla on myös ajankohtaista merkitystä liittyen TKI-rahoituksen tasoon ja suunnitelmiin. Sujuvilla menettelyillä varmistetaan se, että resurssit kohdentuvat tutkimuksen tekemiseen hallinnollisten menettelyiden sijaan.

Lausuntopalveluun liittyvät toimet on valmisteltu. Lausunnot pyydetään rakenteellisessa muodossa keskittyen erityiskysymyksiin. Lisäksi palautetta voi antaa raportista yleisesti tai nostaa esille tarpeita, joita raportissa ei ole huomioitu. Lausuntopalauteen yhteydessä on mahdollista antaa myös palautetta valtionavustustoiminnan kehittämiseen yleisesti. Lausuntopalvelu on auki 8.5.-7.6. Lausuntopyyntö lähetetään tietyille valtionapuviranomaisille, yliopistoille, ammattikorkeakouluille ja tutkimuslaitoksille sekä sidosryhmille. Jaoston työskentelyyn osallistuvat organisaatiot voivat päättää jättävätkö he erillisen lausunnon vai ei. Sen jälkeen lausunnoista tehdään kooste, joka käsitellään tutkimusjaoston kokouksessa. Lausuntopalautteen perusteella tehdään muutokset raporttiin. Tämän jälkeen loppuraportti lähtee julkaisutuotantoon ja tultaneen julkaisemaan elokuussa.

9 Valtionavustushankkeen tilanne

Todettiin tiedoksi valtionavustushankkeen tilanne. Yritysjaoston työskentely jatkuu. Jaostossa tullaan keskittymään lainsäädännön kehittämistarpeisiin.

10 Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

11 Seuraava kokous

Tutkimusjaoston seuraava kokous pidetään 5.5.2023 klo 12.00-15.00 VM, Mariankatu 9 NH Loppupeli. Seuraavan kokouksen esityslistalla on tutkimusjaoston loppuraportti.

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 14.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Ulla Suomela, erityisasiantuntija, tutkimusjaoston sihteeri

Liitteet -

Jakelu Tutkimusjaoston jäsenet

Tiedoksi Ohjausryhmän jäsenet
Hankeikkuna